

Molí de Palà

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Passeig del Riu, núm. 1 (Palà de Torroella). Antic terme del castell de Torroella, parròquia de Sant Salvador de Torroella.
Emplaçament	Carretera a Cardona (C-55), al km. 52,2, sortida a Palà de Torroella.
Alçada:	319

Coordenades:

Latitud:	41.85486
Longitud:	1.71941
UTM Est (X):	393703
UTM Nord (Y):	4634454

Classificació

Número de fitxa	08141 - 250
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani
Segle	XIV-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Parts de l'edifici (plantes superiors o cobert) en estat d'abandó, falta de manteniment.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 04(04).CA. Fitxa de conjunt de la colònia de Palà de Torroella. Núm. registre BCIL: 13926-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	IPA 16852
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil

Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	3847610CG9334N0001IF
Fitxes associades:	
<u>Fàbrica de Palà de Torroella</u>	
<u>Colònia de Palà de Torroella</u>	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 28/04/2021 - 09:50

Descripció

Antic molí fariner que pertanyia al mas Palà i posteriorment va continuar funcionant dins la colònia industrial de Palà de Torroella. Es troba vora el riu Cardener, en una cota lleugerament inferior al lloc on s'instal·là la fàbrica, ja que ambdues infraestructures utilitzaven el mateix canal. És una edificació de planta rectangular, amb un cos adossat a ponent, i està situat en un fort desnivell del terreny. La part baixa, assentada sobre la mateixa terrassa del riu, consta de quatre plantes, les superiors sobrealçades a principis de segle XX. Precisament aquestes reformes van uniformar l'edifici i li van donar una tipologia fabril que fa que es confongui amb la resta d'instal·lacions productives de la colònia. La façana sud es distribueix en base a tres eixos d'obertures perfectament regulars, amb balcons als dos primers pisos i finestrals de tipus fabril a l'últim. Al costat del portal, una escala permet accedir directament al primer pis, on hi ha l'habitatge. La façana de ponent segueix una pauta similar, però queda tapada pel cos annex, que té una forma irregular i pràcticament sense obertures. A la façana de llevant hi havia un pas aeri que comunicava l'última planta amb les dependències de la fàbrica, a l'altre costat del carrer. La casa té una altra entrada per la façana nord, molt austera i que compta amb diverses obertures de distribució irregular.

Els baixos de la casa han mantingut més o menys l'estructura primitiva però han estat modificats i ja no conserven les moles ni altres instal·lacions de l'antic molí. La resclosa, que servia tant per la fàbrica com pel molí, es trobava un quilòmetre aproximadament riu amunt, una mica més enllà del barri de la Rata. El 1982 una riuada la va destruir i tan sols se'n conserven restes escadusseres. Del canal en queda el traçat, avui envaït per la vegetació, amb algun bagant. Per la cara sud del molí encara s'intueix la sortida del canal pel carcabà, que desguassava a poca distància del molí.

Observacions:

Informació facilitada per Ester Llobet i Josep Duarri

Història

Palà era el mas més important del terme de Torroella i tenia el gran avantatge de posseir un molí, que en principi era propietat dels ducs de Cardona i el 1482 el traspassaren als Palà per motiu d'un deute. Els Palà van arrendar el molí a diferents famílies. Sabem que el 1753 Joan Puig realitzava grans obres al molí i, ja al segle XIX, Francesc Palà el va arrendar l'any 1848 a Joan i Antoni Isanta, pare i fill, per 10 anys i 3.000 lliures. L'últim arrendament fou concedit al mateix Antoni Isanta (veí de Cardona) el 1853, per cinc anys. El 1878 hi vivia una família de cognom Fígols que, com era habitual, també hi feien funcionar una ferreria, aprofitant la força de l'aigua.

A finals del segle XIX l'existència del molí va ser clau per a la creació de la colònia industrial que els propietaris van promoure en aquest indret. La fàbrica es va situar al costat del molí. El molí va conservar certa autonomia com a unitat de producció, i juntament amb la ferreria estava vinculat al mas Palà. L'any 1907 va patir els efectes de la gran riuada, que va causar grans destrosses a totes les instal·lacions fabrils. En els anys següents es devia obrar el sobrealçament que va uniformitzar l'edifici. Des d'aleshores tenia dos habitatges, i a la planta superior acollia dependències de la fàbrica que quedaven comunicades amb l'altra banda del carrer mitjançant un pas aeri. El molí va funcionar fins a finals de la dècada de 1960. Posteriorment ha estat llogat com a habitatge.

Bibliografia

CAPSADA, J.; DUARRI, C.; LLOBET, E. (2010). *La Grandària del Món. Entorn, història i imaginari de Palà de Torroella*. Edicions de l'Albí. Berga, p. 126-127.

